

İNGİLİZCEYİ İKİNCİ DİL OLARAK ÖĞRENERLERDE SINAV KAYGISININ CİNSİYET İLE İLİŞKİSİ

Selami AYDIN*
Mehmet TAKKAÇ**

Özet: Dil öğretmenlerinin gözlemleri, öğrenci deneyimleri ve ilgili literatür, ikinci dil öğreniminde sınav kaygısının başarıyı olumsuz etkileyen bir faktör olduğunu göstermektedir. Bu çalışma, demografik özelliklerden biri olan cinsiyet ile İngilizce'yi ikinci dil olarak öğrenenlerdeki sınav kaygısı ilişkisi üzerine kuruludur. Araştırmada, 114 öğrenciye 22 maddeden oluşan sınav kaygı anketi uygulanmış, elde edilen veri, istatistik olarak çözümlenmiştir. Sonuçlar, cinsiyet ile sınav kaygısı arasında, sınav kaygısının doğurduğu güvensizlik, rahatsızlık ve olumsuz isteklendirme dışında anlamlı bir ilişki olmadığını göstermektedir.

Anahtar Sözcükler: Cinsiyet, sınav kaygısı, ikinci dil olarak İngilizce

I. Giriş

Kaygı, beklenen bir tehlikeye karşı güçsüzlük duygusu uyandıran, rahatsız edici bir duygusal durum olarak tanımlanır. Genel olarak, *kişilik özellikleri, koşullar ve özel durumlara* bağlı olmak üzere, kaygının üç kaynağı vardır: Kişilik özelliklerinden kaynaklanan kaygıda devamlılık mevcutken, koşullara bağlı kaygı, belirli bir koşulda ve sürede yaşanan bir korku olarak tanımlanır. Son olarak, özel durumlara bağlı kaygı, özel durum ve olaylara karşı geliştirilen bir korku olarak bilinmektedir. (Ellis, 1994). İkinci dil öğreniminde başarıyı etkileyen bir faktör olan dil kaygısı (Gardner, 1985), formal eğitim süreci içerisinde ve sınıf ortamında dil öğrenme ile ilişkili algılama, inanç, duygu ve davranışlardan kaynaklanan bir karmaşıklığa da yol açar (Horwitz ve diğerleri, 1986). Araştırma içeriğinin sentezine dayanarak Gardner ve MacIntyre (1993) *dil kaygısını*, yeterlilik düzeyi düşük olan bireylerin ikinci dili kullanma zorunluluğu doğuran durumlarda yaşadıkları korku olarak tanımlamaktadır. Sonuç olarak ikinci dil kaygısı, özel durumlara bağlı bir kaygı olarak düşünülebilir ve üç farklı biçimi bulunmaktadır: *İletişim kaygısı*, olgunlaşmış düşünce ve duyguların varlığına rağmen, olgunlaşmamış iletişim becerilerinden kaynaklanır ve diğer insanlarla gerçek iletişimle ilgili korkuları barındırır. *Olumsuz değerlendirilme korkusu*, düzenli bir sosyal izlenim gerçekleştirilemeyen ikinci dil öğrencileri tarafından yaşanır. Beklenti, değerlendirilme durumlarından kaçınma ve diğer insanlar tarafından değerlendirilme durumunda hissedilir. Son olarak, *sınav kaygısı*, dil

* Yrd.Doç.Dr., Balıkesir Üniversitesi, Necatibey Eğitim Fakültesi, İngilizce Öğretmenliği ABD.

** Doç.Dr. Atatürk Üniversitesi, Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi, İngilizce Öğretmenliği ABD.

öğrenimindeki başarısızlık üzerine geliştirilen bir korkudur. Öğrenciler tarafından çoğu durumlarda bilinçli ya da bilinçsiz olarak yaşanan sınav kaygısı, sınav durumlarında başarısız olma korkusu olarak tanımlanır (Horwitz ve Young, 1991).

İkinci dilde sınav kaygısı ile ilgili çalışmalar, çoğunlukla kaygı üreten faktörler üzerinde yoğunlaşmıştır. Bu çalışmalara göre, kaygı doğuran sebepler, kapsam ve görünüş geçerliliğinin sağlanamaması, sınav esnasındaki süre baskısı, sınav formatı, sınav ortamı ve madde açıklamalarının yetersizliği biçiminde sıralanmaktadır. (Young, 1999; Ohata 2005). Öğrencinin kapasitesi, öğrenciden istenen görevin zorluk derecesi, düşük not alma korkusu, sınava yetersiz hazırlık ve düşük bilgi düzeyi (Chastain, 1975; Sarason, 1980, 1986) de kaygı üreten diğer değişkenlerdir. Denek değişkenlerinden biri olan cinsiyet ile sınav kaygısı arasındaki çalışmalarda bulunan sonuçlar, kız öğrencilerin, erkeklerden daha yüksek oranda kaygılı ve endişeli olduğunu göstermektedir (Daly, Felson ve Trudeau, 1991; Chang, 1997; Onwuegbuzie, Bailey ve Daley 1997). Ek olarak, farklı cinsiyetteki bireylerin kaygı ile mücadele etme yolları açısından farklı davrandıkları görülmektedir. Bir başka ifade ile birçok sebebe bağlı olarak, kız ve erkek öğrenciler, benzer durumlarda farklı tepkilere yönelmekte; kız öğrenciler, kaygı ve rahatsızlık durumlarında erkek öğrencilere göre daha savunmasız kalmaktadırlar (Berger ve Shechter, 1996).

Türkiye'deki çalışmalar temel alındığında, ikinci dil olarak İngilizce öğrenen bireylerin kaygı düzeyi ve cinsiyetleri arasındaki ilişkiyi inceleyen araştırmalar, oldukça sınırlıdır: Dalkılıç (2001) tarafından yapılan araştırma, dil kaygısı ve başarı arasındaki ilişki üzerinde yoğunlaşmış, test kaygısı, çalışmada bir odak değil, dil kaygısını doğuran bir faktör olarak ele alınmıştır. Bir diğer çalışmada (Koralp, 2005) ise, olumsuz değerlendirilme korkusu ve test kaygısı arasındaki ilişki incelenmiştir. Sonuç olarak, ikinci dil olarak İngilizce öğrenen bireylerin taşıdığı test kaygısı ve cinsiyetleri arasındaki ilişkiye odaklanmış bir çalışma mevcut değildir. Bu çalışmanın temel dayanağı da budur. Diğer taraftan, İngilizce ülkemizde ilk, orta ve yüksek öğretimde zorunlu bir ders olup, yaygın bir biçimde öğretilmektedir. İkinci dil öğrenim süresinin karmaşık ve sorunlu bir alan olduğu dikkate alındığında, alanda karşılaşılabilecek olası sorunları belirlemek ve öneriler sunmak bir zorunluluktur. Bu da çalışmanın ikinci dayanağıdır. Sınav kaygısının öğrenci performansını göstermede bir engel olduğu (Jackson, 2001) dikkate alındığında, kaygıyı etkileyen değişkenlerin incelenmesi de bir başka zorunluluktur. Sözü edilen bu dayanaklara bağlı olarak, bu çalışmada bir araştırma sorusu bulunmaktadır: İkinci dil olarak İngilizce öğrenenlerin taşıdıkları sınav kaygısı ile cinsiyetleri arasında bir ilişki var mıdır?

II. Yöntem

Denek grubu, Balıkesir Üniversitesi, Necatibey Eğitim Fakültesi, İngilizce Öğretmenliği Bölümünde öğrenim gören 114 öğrenciden

oluşturulmuştur. Katılımcıların 20'si (%17.5) erkek, 94'ü (%82.5) kız öğrencilerdir. 18 – 23 yaş alanındaki öğrencilerin yaş ortalaması 20.46'dir. Grup, 24 (%21.1) birinci sınıf, 30 (%26.3) ikinci sınıf, 28 (%24.6) üçüncü sınıf ve 32 (28.1%) dördüncü sınıf öğrencisinden oluşmaktadır.

Betimlemeli veri toplama aracı olarak iki bölümden oluşan bir anket uygulanmıştır: Birinci bölümde adayların yaş, cinsiyet ve sınıfları gibi değişkenleri sorulmuş, ikinci bölümde Sarason (1984) tarafından geliştirilen sınav kaygısı anketinden uyarlanan 22 maddelik bir anket sunulmuştur. Likert tipi anketin güvenilirlik katsayısı, Alpha=0.85 olarak bulunmuştur.

2005 – 2006 öğretim yılı bahar döneminin üçüncü haftasında sınıflar ziyaret edilerek anketler uygulanmış, toplanan veri, katılımcıların cinsiyetleri ve test kaygı düzeyi arasındaki ilişki açısından SPSS yazılımı kullanılarak analiz edilmiştir. Öncelikle, toplanan veriye ilişkin güvenilirlik katsayısı, Alpha (Cronbach) modelinde hesaplanmış, cinsiyet değişkeni esas alınarak aritmetik ortalama, standart sapma ve standart hata değerleri bulunmuştur. Standart sapma ve standart hata değerleri, grubun homojen olduğunu göstermiştir. Cinsiyet ve sınav kaygısı arasındaki ilişki ise Pearson korelasyon katsayısı hesaplanarak bulunmuştur.

III. Bulgular

Çalışmada elde edilen bulgular, iki bölümde ele alınmıştır: Önce, sınav kaygı düzeyinin cinsiyetlere göre dağılımı sunulmuş, ardından cinsiyet ve sınav kaygı düzeyi arasındaki ilişki incelenmiştir.

Aritmetik ortalama değerlerine bakıldığında, katılımcıların genellikle sınav kaygısı taşıdığı görülmektedir. Cinsiyetlere göre kaygı düzeyini ise iki açıdan değerlendirmek mümkündür. Kız ve erkek öğrencilerin kaygı düzeyilerindeki farklılık, sınav kaygısı anketindeki bazı maddelere göre değişkenlik göstermekte, bir diğer ifade ile bazı maddeler açısından kız, bazılarında göre ise erkek öğrencilerin daha kaygılı oldukları gözlenmektedir. Buna göre, kız öğrenciler, erkeklerle karşılaştırıldıklarında, sınav esnasında başka öğrencilerin kendilerinden daha iyi olduklarını daha sık düşünmekte, sınav olacaklarını öğrendiklerinde daha az rahatsız ve güvensiz hissetmekte, sınav esnasında erkeklerden daha çok ilgisiz şeyler düşünmektedirler. Ek olarak, kız öğrenciler, sınavdan başarısız olmak korkusunu erkek katılımcılardan daha yoğun düşünmekte, duygusal anlamda daha olumsuz etkilenmekte, sıklıkla bildiklerini unutma biçiminde bir sorun yaşamaktadırlar. Son olarak, kız katılımcılar, düşük not alınca daha az çalışmakta, performansları olumsuz etkilenmekte, sınavların öğretici yanlarının bulunmadığını düşünmektedirler. Erkek öğrenciler, sınav esnasında ve sınav olacaklarını öğrendiklerinde kız katılımcılardan daha yoğun kaygı yaşamakta, kaygı, sınav hazırlık ve sınav sonrasında da devam etmektedir. Bunun yanı sıra erkek öğrenciler, bilgilerini sınav kaygısı ile daha çok karıştırmakta, sınav esnasında başarı durumlarını tahmin edememekte ve sınavların sıkıcılığı ve süre

baskısı, erkek öğrencilerde kızlarla karşılaştırıldığında daha yoğun bir kaygıya neden olmaktadır. Sınav kaygısının cinsiyetler açısından dağılımı, aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 1. Sınav kaygısının cinsiyete göre dağılımı

N=114 (Kız=94, Erkek=20)		Aritmetik Ortalama	Standart Sapma	Standart Hata
Sınav esnasında kendimi endişeli hissediyorum.	Kız	3.30	.73	.16
	Erkek	3.51	.89	.09
	Toplam	3.47	.86	.08
Sınav esnasında diğer öğrencilerin benden daha iyi olduklarını düşünüyorum.	Kız	2.80	.77	.17
	Erkek	2.74	.90	.09
	Toplam	2.75	.88	.08
Sınav olacağını öğrendiğimde kendimi güvensiz ve rahatsız hissediyorum.	Kız	2.70	.92	.21
	Erkek	3.37	.86	.09
	Toplam	3.25	.90	.08
Sınav esnasında sınavla ilgili olmayan şeyler düşünüyorum.	Kız	2.60	.60	.13
	Erkek	2.21	.90	.09
	Toplam	2.28	.87	.08
Sınav olacağını öğrendiğimde kaygılanıyorum.	Kız	3.15	.75	.17
	Erkek	3.33	.94	.10
	Toplam	3.30	.91	.09
Sınav sırasında başarısız olacağını düşünüyorum.	Kız	2.65	.81	.18
	Erkek	2.61	.78	.08
	Toplam	2.61	.78	.07
Sınav sonrası kaygı devam ediyor.	Kız	2.80	1.15	.26
	Erkek	3.10	.75	.08
	Toplam	3.04	.84	.08
İyi not alsam bile kendimi güvende hissetmiyorum.	Kız	1.90	.91	.20
	Erkek	2.11	1.08	.11
	Toplam	2.07	1.05	.10
Sınavdan sonra daha iyi yapabileceğimi düşünüyorum.	Kız	3.15	.81	.18
	Erkek	3.41	.86	.09
	Toplam	3.37	.86	.08
Sınav sırasında duygularım beni olumsuz etkiliyor.	Kız	3.35	1.14	.25
	Erkek	3.29	1.01	.10
	Toplam	3.30	1.03	.10
Sınavda bildiklerimi unutuyorum.	Kız	3.00	.86	.19
	Erkek	2.91	.73	.08
	Toplam	2.93	.75	.07

Sınava çalışırken kaygı hissediyorum.	Kız	2.90	.91	.20
	Erkek	3.06	.83	.09
	Toplam	3.04	.84	.08
Ne kadar çok çalışırsam bildiklerimi o kadar karıştırıyorum.	Kız	2.40	1.05	.23
	Erkek	2.71	1.04	.11
	Toplam	2.66	1.05	.10
Sınav esnasında başarılı olup olamayacağımı tahmin edemiyorum.	Kız	2.95	.89	.20
	Erkek	2.99	.93	.10
	Toplam	2.98	.92	.09
Sınavlar beni çok sıkıyor.	Kız	3.10	1.02	.23
	Erkek	3.30	1.01	.11
	Toplam	3.26	1.01	.10
Sınavı süresinde yetiştirememekten korkuyorum.	Kız	3.55	.99	.22
	Erkek	3.66	1.07	.11
	Toplam	3.64	1.06	.10
Düşük not alınca daha az çalışıyorum.	Kız	2.90	1.25	.28
	Erkek	1.77	1.01	.10
	Toplam	1.96	1.14	.11
Sınavlar olmasaydı daha çok şey öğrenirdim.	Kız	2.80	1.06	.24
	Erkek	2.74	1.21	.13
	Toplam	2.75	1.18	.11
Sınavlar performansımı olumsuz etkiliyor.	Kız	2.80	1.15	.26
	Erkek	2.64	1.05	.11
	Toplam	2.67	1.06	.10
Çok iyi hazırlanmış olsam bile sınavlardan korkuyorum.	Kız	2.35	1.14	.25
	Erkek	3.05	1.22	.13
	Toplam	2.93	1.23	.12
İyi hazırlanmadığım zaman sınavlardan korkuyorum.	Kız	3.70	1.17	.26
	Erkek	4.20	1.03	.11
	Toplam	4.11	1.07	.10
Sınav öncesi kafam karma karışık oluyor.	Kız	3.20	.70	.16
	Erkek	3.39	1.05	.19
	Toplam	3.36	.99	.09

Cinsiyet ve sınav kaygısı arasındaki ilişkiyi gösteren Pearson katsayısı ve anlamlılık düzeyine ilişkin bulgular, sunulan 22 madde arasında sadece üçü ile cinsiyet arasında istatistik olarak anlamlı ilişki olduğunu göstermektedir. Bulgulara göre, erkek öğrenciler, sınav olacaklarını öğrendiklerinde kendilerini kız öğrencilere göre daha güvensiz ve rahatsız hissetmektedir ($p < 0.005$ (0.002)). Bunun yanı sıra, düşük not alma durumunda erkek öğrencilerin çalışma istekliliğinde bir olumsuz etki görülmezken, kız öğrenciler bu

durumdan olumsuz etkilenmektedir ($p<.005$). Son olarak, kız öğrencilerin, sınavlara hazırlanırken sınav korkuları azalırken, erkek öğrenciler aynı durumda kendilerini kaygılı hissetmektedirler ($p<.002$). Bulgular, aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

Tablo 2. Cinsiyet ve sınav kaygısı arasındaki ilişki

Bağımlı Değişkenler	N=114	Cinsiyet
Sınav olacağını öğrendiğimde kendimi güvensiz ve rahatsız hissediyorum.	Pearson Katsayısı	.29**
	Anlamlılık Düzeyi	.002
Düşük not alınca daha az çalışıyorum.	Pearson Katsayısı	-.38**
	Anlamlılık Düzeyi	.00
Çok iyi hazırlanmış olsam bile sınavlardan korkuyorum.	Pearson Katsayısı	.218*
	Anlamlılık Düzeyi	.02

** Korelasyon 0.01 düzeyinde anlamlıdır.

* Korelasyon 0.05 düzeyinde anlamlıdır.

IV. Sonuçlar

Çalışmada şu sonuçlar bulunmuştur: Öncelikle, İngilizceyi ikinci dil olarak öğrenenler, genellikle sınav kaygısı taşımaktadırlar. İkinci olarak, çeşitli durumlarda kız ve erkek öğrencilerin sınav kaygı düzeyi farklılıklar göstermektedir. Buna göre, kız öğrenciler, diğer öğrencilerin kendilerinden iyi olduklarını düşünme, sınav öncesi daha az güvensiz ve rahatsız hissetme ve başarısız olma korkuları açısından erkeklerden daha kaygılıdır. Erkek öğrenciler ise, sınav öncesi, sonrası ve sırasında kızlardan daha kaygılıdır. Ek olarak, erkek öğrenciler, sınav kaygısı ile bildiklerini karıştırma, başarı durumunu tahmin edememe, süre baskısı ve sınavların sıkıcılığı konusunda kızlardan daha yoğun kaygı yaşamaktadır. Çalışmada bulunan üçüncü sonuç, kaygı anketinde sunulan 22 maddenin sadece üçü ile cinsiyet arasında anlamlı bir ilişki olduğudur. Buna göre, cinsiyet ile sınav olunacağını öğrenme, düşük not alma durumunda daha az çalışma, hazır olunan sınavlarda kaygı duyma arasında anlamlı ilişki vardır. Bu anlamlı ilişkiye dayanarak, erkek öğrencilerin sınav olacaklarını öğrendiklerinde kendilerini kız öğrencilere göre daha güvensiz ve rahatsız hissettiklerini, ancak başarısızlık durumunda kızların motivasyon açısından erkeklere göre daha olumsuz etkilendiklerini, ve sınava hazır olma durumunda bile erkek öğrencilerin daha kaygılı olduklarını söylemek mümkündür.

İlgili literatür, sınav kaygısı temel alındığında, kız öğrencilerin, erkeklerden daha yüksek oranda kaygılı ve endişeli olduğunu göstermektedir (Daly, Kreiser ve Rogharr, 1994; Chang, 1997; Onwuegbuzie, Bailey ve Daley 1997). Ancak bu çalışmada elde edilen sonuçlar, iki farklı sonuç ortaya çıkarmaktadır. Buna göre, kaygı, bazı durumlara göre erkeklerde, bazı durumlarda ise erkek öğrencilerde daha yoğun bir biçimde yaşanmaktadır. Anlamlılık düzeyi esas alındığında, cinsiyetin sınav kaygı anketindeki 22

maddenin sadece üçü arasında bir anlamlı ilişkiye sahip olduğu görülmekte, böylece cinsiyet ile sınav kaygısı arasında 19 madde açısından anlamlı ilişki olmadığı sonucu çıkmaktadır. Son olarak, Berger ve Shechter'in (1996) çalışmasındaki "kız öğrencilerin, kaygı ve rahatsızlık durumlarında erkek öğrencilere göre daha savunmasız kalma" bulgusu, bu çalışmada erkek öğrencilerin kızlara göre daha güvensiz ve rahatsız olma bulgusu ile örtüşmemektedir.

Çalışmanın sonuçlarına bağlı olarak bazı öneriler sunulabilir: Öncelikle, sınav kaygısı ile cinsiyet arasındaki ilişkinin incelenmesi öncesinde, genellikle öğrencilerin sınav kaygısı taşıdıkları gerçeğine dayanarak, kaygı doğuran faktörlerin ve yol açtığı sonuçların ortaya çıkarılarak çözümlenmesi gerekmektedir. Öğretmen, test geliştirici ve uygulayıcıların, kız öğrencilere göre erkeklerde daha yoğun hissedilen güvensizlik ve rahatsızlık duygusu, sınava hazır olma durumunda erkek katılımcıların daha kaygılı olma durumu ile kız öğrencilerde karşılaşılan kaygı sonucu isteklendirmenin azalması konularındaki anlamlı farkı dikkate almaları önerilmektedir.

Çalışmada, bazı sınırlılıklardan söz edilebilir: Öncelikle, çalışma, Balıkesir Üniversitesi, Necatibey Eğitim Fakültesi, İngilizce Öğretmenliği Bölümünde öğrenim gören 94 kız, 20 erkek olmak üzere toplam 114 öğrenci ile sınırlıdır. Bölümde öğrenim gören bütün öğrencilerin araştırmada katılımcı olarak değerlendirilmesine rağmen, erkek öğrenci grubundaki sayının azlığı, erkek öğrencilerin bölüm içindeki toplam sayısından kaynaklanmaktadır. Bu durum, sonuçların erkekler açısından ele alındığında, geneli yansıtmama ihtimalini doğurmaktadır. İkinci olarak, çalışmanın odağı cinsiyet ve sınav kaygısı arasındaki ilişki olduğundan, yaş, sınıf, başarı durumu gibi katılımcı değişkenleri manipüle edilmiş, geçmiş deneyim etkileri ise adayların tamamının Anadolu Lisesi ve Yabancı Dil Ağırlıklı Lise mezunu olmaları nedeniyle bir değişken olarak ele alınmamıştır. Son olarak, ileride yapılacak çalışmaların, diğer katılımcı değişkenleri, kaygı doğuran sebepler ve kaygının sonuçları üzerinde yoğunlaşması önerilmektedir.

Abstract: Teachers' observations, students' experiences and the related literature indicate that test anxiety is a factor that affects achievement negatively on second language learning. This study aimed to investigate the relationship between test anxiety of English as a Second Language learners and gender, one of the subject variables. In the research, the test anxiety scale consisted of 22 items was administered to 114 learners and the data gathered was analyzed statistically. It was found that there is no significant correlation between test anxiety of learners and gender of the participants, except the lack of self-confidence and negative motivation of learners.

Key Words: Gender, test anxiety, English as a second language

Kaynakça

- Berger, R., and Shechter, Y. (1996), Guidelines for choosing an "intervention package" for working with adolescent girls in distress. *Adolescence*, 31 (123), 709-719.
- Chang, J. I. (1997, November), Contexts of adolescent worries: Impacts of ethnicity, gender, family structure, and socioeconomic status. Paper presented at the annual meeting of NCFR Fatherhood and Motherhood in a Diverse and Changing World, Arlington, VA.
- Chastain, K. (1975), "Affective and ability factors in second language learning." *Language Learning*, 25: 153-161.
- Dalkılıç, N. (2001), An investigation into the role of anxiety in second language learning. Unpublished Ph.D. Dissertation, Turkey.
- Daly, J. A., Kreiser, P. O., and Rogharr, L. A. (1994), Question-asking comfort: Explorations of the demography of communication in the eighth-grade classroom. *Communication Education*, 43, 27-41.
- Ellis, R. (1994), *The Study of Second Language Acquisition*. Oxford: Oxford University Press.
- Gardner, R. C. (1985), *Social Psychology and second language learning: The role of attitudes and motivation*. London: Edward Arnold.
- Gardner, R.C. and MacIntyre, P.D. (1993), On the measurement of affective variables in second language learning. *Language Learning*. 43, 157-194.
- Horwitz, E.K. and Young, D.J. (Eds.) (1991), *Language Anxiety: From Theory and Research to Classroom Implications*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.
- Horwitz, E.K., Horwitz, M. B. and Cope, J. (1986), Foreign language classroom anxiety. *Modern Language Journal*, 70/2, 125-132.
- Jackson, P. (2001), Test taking doesn't have to lead to test anxiety: [Community Edition]. <http://proquest.umi.com/pqdweb?index=61&did>
- Koralp, S. (2005), A Retrospective Analysis of the English Language Learning Anxiety Experienced by Prospective Teachers of English. Unpublished MA Thesis. Turkey.
- Ohata, K. (2005), Potential Sources of Anxiety for Japanese Learners of English: Preliminary Case Interviews with Five Japanese College Students in the U.S. *TESL-EJ*, Volume 9, Number 3, 1 – 21.
- Onwuegbuzie, A. J., Bailey, P., and Daley, C. E. (1997), Foreign language anxiety among college students. Paper presented at the annual meeting of the Mid-South Educational Research Association, Memphis, TN.
- Sarason, I. G. (1984), Stress, anxiety, and cognitive interference: Reactions to Tests. *Journal of Personality and Social Psychology*, 46, 929-938.
- Young, D. J. (ed.). (1999), *Affect in foreign language and second language learning*. Boston, MA: McGraw-Hill.